

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සි/ස මාන්තායි සෝල්ට් සමාගමේ (“සමාගම”) 2020 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ 2020 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආයතන සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට (SMEs සඳහා SLFRS) අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙළ කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ තිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ ස්වලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

**1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීම පිළිබඳ විගණන නිරීක්ෂණ**

**1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූල නොවීම**

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>i) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 17.21 ඡේදයට අනුව, වත්කම්වල ඵලදායී ජීවිත කාලය තීරණය කිරීමේදී, සමාගම විසින් වත්කම්වල අපේක්ෂිත භාවිතය, අපේක්ෂිත භෞතික වැහැරීම හා ගෙවීයාම, නිෂ්පාදනයේ වෙනස්කම් හෝ වැඩිදියුණු කිරීම්වලින් පැන නැගී ඇති තාක්ෂණික හෝ වාණිජමය යල්පැනීම සම්බන්ධයෙන් සලකා බැලිය යුතුය. ඊට පටහැනිව, සමාගම විසින් මෙම කරුණු සැලකිල්ලට නොගෙන පරිගණක උපකරණ සහ වාහන සඳහා සියයට 10 ක් භාවිතා කර තිබුණි. තවද, ඉහත සඳහන් කර ඇති කරුණු මත ඉදිරිපත් කළ හැකි ඇඟවීම් තක්සේරු කිරීමට සහ කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආයතන සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතියේ (SMEs සඳහා SLFRS) 17.19 ඡේදය ප්‍රකාරව, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා වත්කම්වල ජීවිත කාලය සංශෝධනය කිරීමට සමාගම කටයුතු කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරන අවස්ථාවේ දී පිරිවැය රු. 3,890,513 ක් වූ වත්කම් සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කරන ලද අතර සමාගම විසින් එම වත්කම් මේ දක්වා භාවිත කරයි.</p>	<p>අප වත්කම්වල ඵලදායී ජීවිත කාලය නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ නිරතව සිටින අතර කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආයතන සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතියට (SMEs සඳහා SLFRS) අනුව ක්ෂය අනුපාත ගළපනු ලැබේ.</p>	<p>කළමනාකාරිත්වය විසින් ප්‍රමිතියට අනුකූලව ඉදිරිපත් කළ හැකි ඇඟවීම් තක්සේරු කිරීමට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශයේ දක්වා ඇති තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සහ සම්පූර්ණත්වය සහතික කිරීම සඳහා වත්කම්වල ඵලදායී ජීවිත කාලය තීරණය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

- |   |  |   |
|---|--|---|
| <p>ii) කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ව්‍යවසාය සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 17.33 ඡේදයට අනුව, සමාගම මගින් ප්‍රත්‍යාගණනය ක්‍රියාත්මක වන දිනය, තක්සේරුකරුගේ විස්තර, හඳුනාගත් ධාරණ ප්‍රමාණ සහ ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය හෙළිදරවු කළ යුතුය. ඊට පටහැනිව සමාගම විසින් ප්‍රාග්ධනය සහ සංචිත යටතේ දක්වා ඇති රු.2,400,000 ක් වන ප්‍රත්‍යාගණන මුදල පිළිබඳව කිසිදු විස්තරයක් දක්වා නොතිබුණි.</p> | <p>ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමේ විස්තර සහ ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය පිළිබඳ තොරතුරු සමාගම සතුව නොමැත. ආරම්භයේ සිටම ශේෂ පත්‍රයේ රු. 2,400,000 ක් දක්වා තිබුණි.</p> | <p>කළමනාකාරිත්වය විසින් මෙම කරුණ පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු අතර ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයේ ආරම්භය සහ අදාළ වත්කම් පිළිබඳ විස්තර සොයා බලා ඒ අනුව කටයුතු කළ යුතුය.</p> |
|---|--|---|

**1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>i) 2020 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මන්තාරම ලුණු ලේඛයේ ඉඩම්වල වටිනාකම වන රු. 42,900,000 ක් සහ ලියා හරින ලද ගොඩනැගිලි සහ ව්‍යුහයන්ගේ වටිනාකම වන රු.13,675,334 ක් එම වත්කම්වල හිමිකාරිත්වය සමාගමට පවරා ගැනීමකින් තොරව සමාලෝචිත වර්ෂයේ සමාගමේ වත්කම් ලෙස දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ලුණු ලේඛා ඉතිහාසයට අනුව සියලුම ලුණු ලේඛයන් ජාතික ලුණු සංස්ථාව යටතේ පැවති අතර ඒවා ලංකා සෝල්ට් ලිමිටඩ් වෙත පවරන ලදී. පුත්තලම සහ හම්බන්තොට ලුණු ලේඛා 1994 වර්ෂයේ දී පෞද්ගලීකරණය කරන ලද අතර, උතුරු පළාතේ ලුණු ලේඛා රජයට පවරා ගැනීම සඳහා ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ලංකා සෝල්ට් ලිමිටඩ්හි අනුප්‍රාප්තිකයා ලෙස 2001 වර්ෂයේ දී රජය සතු සමාගමක් වශයෙන් සී/ස මාන්තායි සෝල්ට් සමාගම ස්ථාපනය කරන ලදී. සියලුම ලුණු ලේඛයන් රජයේ ඉඩම්වල පිහිටා තිබුණු බැවින් එය ස්ථාපනය කරන විට රජයේ දේපළක් වශයෙන් ගිණුම්වල ඉඩම් වටිනාකම ඇතුළත් කරන ලදී. මන්තාරම ලුණු ලේඛය ඉහත පැහැදිලි කිරීම යටතට ඇතුළත් වේ. මේ අතර, සමාගම කල්බදු අවසරපත්‍රය සඳහා ඉල්ලුම් කර ඇති අතර එම අවසරපත්‍රය ඉක්මනින්ම නිකුත් කිරීමට නියමිතව පවතී.</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ යටතේ ඇතුළත් කර ඇති ඉඩම්වල අයිතිය තහවුරු කරන උචිත සහ පිළිගත හැකි නෛතික ලේඛන ලබා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>ii) අලිමංකඩ ලුණු ලේඛයේ ඉඩමේ අයිතිය සමාගම වෙත පවරා ගැනීමෙන් තොරව, 2016/17 සිට 2018/19 දක්වා සමාගම විසින් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම සහ ලුණු ලේඛය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා රු. 83,922,553 ක් වැය කර ඇත. තවද, අලිමංකඩ ලුණු ලේඛය</p>	<p>අලිමංකඩ ඉඩමේ අයිතිය සම්බන්ධයෙන්ද ඉහත (i) පැහැදිලි කිරීම අදාළ වේ. තවද, ඉදිරි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේ දී රජයේ ප්‍රදාන යටතේ අත්පත් කර ගත් වත්කම් වෙන් වෙන්</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ යටතේ ඇතුළත් කර ඇති ඉඩම්වල අයිතිය තහවුරු කරන උචිත සහ පිළිගත හැකි නෛතික ලේඛන ලබා ගැනීමට</p>

පුනරුත්ථාපනය කිරීම සඳහා 2020 මාර්තු 31 දිනට සමුච්චිත රජයේ ප්‍රදානය වන රු.96,261,491ක් නිදහස් කර ඇත. ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම සඳහා රු. 26,601,895 ක් ද, ලුණු ලේඛය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා රු. 57,320,658 ක් ද සහ වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම සඳහා රු. 12,338,938 ක් ද වශයෙන් මෙම ප්‍රදානය උපයෝගී කර ගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, සමාගම විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ස්ථාවර වත්කම්වල අදාළ කාණ්ඩය යටතේ මෙම වත්කම් හඳුනාගෙන, ඒ අනුව එම වත්කම් ක්ෂය කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම නොවන වගකීම් යටතේ රජයේ ප්‍රදාන භානිකරණය 2020 මාර්තු 31 දිනට රු. 4,374,147 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.

වශයෙන් හඳුනා ගන්නා බව ද, එම වත්කම්වල ඇස්තමේන්තුගත කළ ඵලදායී ජීවිත කාලය මත පදනම්ව ඒවා ක්ෂය කරන බව ද සඳහන් කිරීමට කැමැත්තෙමු.

කළමනාකාරිත්වය කටයුතු කළ යුතුය. තවද, කළමනාකාරිත්වය මගින් රජයේ ප්‍රදාන උපයෝජනය කරමින් මිල දී ගත් හෝ ඉදිකරන ලද සියලුම ස්ථාවර වත්කම් හඳුනා ගෙන සමාගමේ ක්ෂය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව ක්ෂය කළ යුතුය.

iii) මන්නාරම සහ අලිමංකඩ ලුණු ලේඛයේ ගොඩනැගිලි ක්ෂයකිරීම් ගණනය කිරීම සඳහා පූර්වයෙන් තීරණය කළ ක්ෂය අනුපාතය වන සියයට 5 වෙනුවට සියයට 10 ක්ෂය අනුපාතය භාවිත කිරීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ගොඩනැගිල්ලේ ක්ෂය කිරීම් රු.1,534,553 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

වැඩියෙන් දක්වා ඇති ක්ෂය කිරීම් රු. 58,651 ක් වන අතර වැඩියෙන් දක්වා ඇති ක්‍රමක්ෂය කර ඇති මුදල රු. 1,475,902 ක් වන අතර එකතුව රු. 1,534,553 කි. ක්ෂය කිරීම් වැඩියෙන් දැක්වීම සහ ක්‍රමක්ෂය වැඩියෙන් දැක්වීම හේතුවෙන් සිදු වී ඇති දෝෂය අනාගත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලදී නිවැරදි කරනු ඇත.

මූල්‍ය තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සහ සම්පූර්ණත්වය සහතික කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සමාගමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුව ගොඩනැගිලි සඳහා නිවැරදි ක්ෂය අනුපාතය යොදා ගත යුතුය.

iv) අලිමංකඩ ලුණු ලේඛයේ ලුණු තොගයේ මෙට්‍රික් ටොන් 1,307.36 ක් වන වෙනස තොගවලට අනුව සියයට 8.6 ක් වන අතර එම වෙනස භෞතික සත්‍යාපන වාර්තාව සහ 2019 මාර්තු 31 දිනට පොත් ශේෂය අතර වටිනාකම වන රු.5,459,535 ට ආසන්න වශයෙන් සමාන වේ. (සභාපතිවරයාගේ අදහසට අනුව සියයට 1කට අවසර ඇත). මෙම වෙනස 2016 වර්ෂයේ සිට එකතු වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, සමාගම මගින් තොග හිඟය පිළිබඳව සොයා බැලීමට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තොග හිඟය ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

අලිමංකඩ ලුණු ලේඛයට ලුණු මෙ.ටොන් 1307ක් අහිමි වී ඇති අතර එය මෙ.ටොන් 14,757.23ක් වූ මුළු ලුණු ප්‍රමාණයෙන් 8.85% කි. මෙම එකතුව 2016, 2017, 2019 සහ 2020 වසරවල පැවති ලුණු තොගවලින් සමන්විත වේ. මෙම තොගය දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ පවතින විට හිඟය සඳහා පවතින සම්භාවිතාව ද ඉහළය. කෙසේවුවද, කළමනාකාරිත්වය විසින් තොගය විකිණීමට සියලු පියවර ගත් අතර 2022 වර්ෂය වන විට තොග සියල්ලම පාහේ ඉවත් කර ඇත.

කළමනාකාරිත්වය විසින් උචිත යාන්ත්‍රණයක් පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතු අතර තොග නඩත්තු කිරීමේ නිරවද්‍යතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා ඉන්වෙන්ටරි තක්සේරු කිරීමේදී කර්මාන්ත භාවිතය උපයෝගී කර ගත යුතුය. තවද, කාලපරිච්ඡේදය තුළ කිසියම් වෙනසක් පැවතියහොත්, එය එම කාලසීමාව තුළම ගළපා එකතු වීම වළක්වා ගත යුතුය.

1.5.3 බදු රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 16 (2) (ආ) වගන්තියට අනුව, තක්සේරු වර්ෂය අවසානයේදී සමාගම සතු හෝ සමාගම මගින් භාවිත කළ ක්ෂය කළ හැකි වත්කම් සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනාව අඩු කළ හැකිය. ඊට පටහැනිව, සමාගම විසින් 2020 මාර්තු 31 දින දක්වා රු.9,422,796 ක රජයේ ප්‍රදානයක් භාවිතා කරමින් මිලදී ගත් වත්කම් සඳහා තක්සේරු කළ හැකි ආදායම ගණනය කිරීම සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ආදායම් බදු සඳහා ප්‍රතිපාදන වැඩියෙන් දක්වා තිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ලාභය රු. 263,838 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ප්‍රමාද දෝෂයකින් බදු වගකීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන සැලසීමේ දී රජයේ ප්‍රදාන යටතේ මිලදී ගත් වත්කම් සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා සැලකිල්ලට ගෙන නොමැත. නමුත් අවසාන බදු වාර්තා ඉදිරිපත් කරන විට මෙය ගණනය කරනු ලැබේ. අනාගතයේදී ගිණුම්වල බදු වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන සැලසීමේ දී මෙම දෝෂය නිවැරදි කරනු ඇත.</p>	<p>අනාගතයේ දී අනුකූල නොවීම් සම්බන්ධ කිසිදු ගැටළුවක් ඇති වීම වළක්වා ගැනීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය විසින් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ බදු රීතිවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 12,796,333 ක ශුද්ධ ලාභයක් වූ අතර ඉකුත් වර්ෂයේ ඊට අනුරූප ශුද්ධ ලාභය රු. 35,176,712 ක් විය. එබැවින්, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව රු. 22,380,379 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙට්‍රික් ටොන් එකක විකුණුම් මිල අඩුවීම සහ ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව විකුණුම් ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් 3,110 කින් අඩු වීම හේතුවෙන් ඉකුත් වර්ෂයේ ආදායම වූ රු.155,380,640 සිට සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම රු.103,473,982 ක් දක්වා අඩු වීම මෙම පිරිහීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් සහ වියදම් අයිතමවල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

	2020	2019	වෙනස	ප්‍රතිශතය
	රු.	රු.		
ආදායම	103,473,982	155,380,640	(51,906,658)	-33%
විකුණුම් පිරිවැය	84,303,766	108,339,171	24,035,405	-22%
දළ ලාභය	19,170,216	47,041,469	27,871,253	-59%
වෙනත් මෙහෙයුම් ආදායම්	12,414,565	14,715,364	2,300,799	-16%

අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 33 කින් අඩු වී ඇත. ඊට සමගාමීව, විකුණුම් පිරිවැය සියයට 22 කින් අඩු වී ඇත. ආදායම සියයට 33 කින් අඩු වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ දළ ලාභය අඩු වී ඇත්තේ සියයට 59 කින් පමණි.

ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වෙනත් මෙහෙයුම් ආදායම ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 16 කින් අඩු වී ඇත. මෙම පිරිහීමට ප්‍රධාන හේතුව තැන්පතු සහ ඉතිරිකිරීමේ ගිණුම්වල පොළී අනුපාත අඩුවීමයි.

2.4 අනුපාත විශ්ලේෂණය

අනුපාත	2019/2020	2018/2019
දළ ලාභ අනුපාතය	18.5	30
ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය	12.4	23
ඉන්වෙන්ටරි පිරිවැටුම් අනුපාතය	1.17	1.7

අ) අනුරූප වර්ෂය හා සැසඳීමේ දී සමාගමේ දළ ලාභ අනුපාතය සියයට 30 සිට සියයට 18.5 දක්වා අඩු වී ඇත. මේ අතර, එහි අනුරූප වර්ෂය හා සැසඳීමේ දී ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය සියයට 46 කින් අඩු වී ඇත.

ආ) 2019/20 වර්ෂයේ දී සමාගමේ ඉන්වෙන්ටරි පිරිවැටුම් අනුපාතය ඉකුත් කාලපරිච්ඡේදයේ ඉන්වෙන්ටරි පිරිවැටුම් අනුපාතය වූ 1.7 ට සාපේක්ෂව 1.17 ගුණයකි. අඩු ඉන්වෙන්ටරි පිරිවැටුම මගින් දුර්වල විකුණුම් සහ අතිරික්ත ඉන්වෙන්ටරි අදහස් කෙරේ.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
වසර දෙකකට අධික කාලයක් තුළ පැවති රු.1,577,310 ක් වන ආර්ථික සේවා ගාස්තුව අයකර ගැනීමට සමාගම පියවර ගෙන නොතිබුණි. තවද, රු.673,493 ක් වූ ආදායම් බදු ප්‍රතිපාදන වසර 04 කට අධික කාලයක් මුළුල්ලේ නිරවුල් කර නොතිබුණු අතර, ගෙවා තිබුණු රඳවා ගැනීමේ බද්ද වන රු.1,193,214 ක් අයකර ගෙන නොතිබුණි.	ශුද්ධ බදු වගකීම් ගණනය කිරීමේදී ආර්ථික සේවා ගාස්තු, ආදායම් බදු ප්‍රතිපාදන සහ රඳවා ගැනීමේ බදුවල ලෙජර් ගිණුම් ශේෂ සැලකිල්ලට ගනියි. ඉදිරි මූල්‍ය වර්ෂවලදී ශේෂ අඩු කරනු ඇත.	ආර්ථික සේවා ගාස්තුවේ වැඩියෙන් ගෙවූ ප්‍රමාණය ආපසු අය කර ගැනීමට සහ රඳවා ගැනීමේ බද්ද ආපසු අය කර ගැනීමට සහ ආදායම් බදු නිරවුල් කිරීමට කළමනාකාරිත්වය විසින් වහාම පියවර ගත යුතුය.